

Gyrfa Cymru
Careers Wales

Bwletin Gwybodaeth am y Farchnad Lafur Chwefror 2024:

Gwasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru

Content

1. Data allweddol ar gyfer Cymru	3
2. Cyflwyniad	4
3. Trosolwg o'r Sector Cyhoeddus yng Nghymru	5
4. Cyflogaeth yn y Sector Cyhoeddus yn ôl awdurdodau lleol	6
5. Grwpiau Swyddi Mwyaf yn y Sector Cyhoeddus yng Nghymru, 2023	7
6. Incwm Blyneddol ar gyfer 10 Grŵp Swyddi y Gwasanaethau Cyhoeddus	9
7. Postiadau Swyddi Ar-lein yn y Sector Cyhoeddus.....	10
8. Prinder Sgiliau o fewn Gwasanaethau Cyhoeddus ac yn ehangach	13
9. Y Gymraeg mewn Gwasanaethau Cyhoeddus	15
10. Heriau a Chyfleoedd yn y Sector Cyhoeddus.	17
11. Casgliad	17
12. Darllen pellach:	18

1. Data allweddol ar gyfer Cymru

Mae **452,000**
neu bron i **30%**
o weithlu Cymru,
yn gweithio yn y
Gwasanaethau
Cyhoeddus

Mae **1** o bob **9**
o bobl yn
gweithio mewn
Awdurdodau
Lleol ledled
Cymru

Dros **28,000**
o swyddi gwag ar-lein
yn y sector addysg

Mae'r GIG yng
Nghymru yn
cyflogi dros
90,000
o staff

Dros
31,000
o swyddi
gweigion ar-lein
ym maes Gofal
lechyd yn 2023

**Y prif swyddi a
gynrychiolir gan
ddelwedd ar gyfer
pob rôl :**

Nyrsys
34,126

Gweithwyr Gofal
18,034

Gweinyddwyr
12,839

Athrawon
28,215

Meddygol
12,785

Heddlu
6,715

2. Cyflwyniad

Mae'r Gwasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru wrth wraidd gwead cymdeithasol y genedl, gan adlewyrchu ymrwymiad ar y cyd i les cymdeithasol, diwylliannol, amgylcheddol ac economaidd.

Mae cyrff cyhoeddus yn cynnwys Gofal Iechyd, Addysg, Llywodraeth Leol, ac amrywiol Weinyddiaethau'r Llywodraeth, mae'r gwasanaethau hyn yn helpu cymunedau, ac anghenion y cyhoedd.

Er bod rheolaeth ddeddfwriaethol dros rai o'r meysydd hyn wedi'i chadw i lywodraeth y DU, mae gan Lywodraeth Cymru gyfrifoldeb dros ei gweision sifil ei hun, Addysg, GIG Cymru a chyllid ar gyfer awdurdodau lleol.

Ffocws y bwletin hwn yw rhoi trosolwg o'r Sector Cyhoeddus yng Nghymru a faint o bobl y mae'n eu cyflogi a'r diwydiannau y mae'n eu cynnwys.

Mae cyfran sylweddol o'r gweithlu yng Nghymru yn ymwneud â galwedigaethau'r sector cyhoeddus. Yn hanesyddol gyda dirywiad diwydiannau traddodiadol yn ystod yr 20fed Ganrif, daeth y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG) a llywodraeth leol i'r amlwg fel cyflogwyr cynyddol arwyddocaol i'r genedl. Ochr yn ochr â'r newid hwn roedd adleoli strategol nifer o asiantaethau blaenllaw llywodraeth y DU i Gymru, megis y DVLA yn Abertawe, yr SYG yng Nghasnewydd, a Thŷ'r Cwmnïau yng Nghaerdydd.

3. Trosolwg o'r Sector Cyhoeddus yng Nghymru

Faint o bobl sy'n gweithio ym maes Gwasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru heddiw?

Mae'r data hwn yn rhoi cipolwg o'r dirwedd gyflogaeth amrywiol yn y Sector Cyhoeddus yma yng Nghymru. Mae'n dangos pwysigrwydd a dibyniaeth Gofal Iechyd, Addysg a Gweinyddiaeth y Llywodraeth i gynnal y gweithlu lleol.

Yn 2023, roedd 452,000, neu bron i 30% o'r gweithlu yng Nghymru, yn gweithio ym maes Gwasanaethau Cyhoeddus, o'i gymharu â 24% o'r gweithlu yn y DU. Mae hyn yn gynydd ers 2018, pan oedd 26% o weithlu Cymru yn cael eu cyflogi yn y Sector Cyhoeddus. [Cyflogaeth yn y sectorau cyhoeddus a phreifat yn ôl awdurdod lleol a statws Cymru \(llyw.cymru\)](#)

Yng Nghymru, mae cyfleoedd yn y sector gwasanaethau cyhoeddus yn rhychwantu meysydd amrywiol, gan gynnig llwybrau gyrfa a rolau amrywiol. Mae rhai cyfleoedd allweddol yn cynnwys:

- **Gofal Iechyd:** Swyddi mewn ysbytai, clinigau, a lleoliadau gofal iechyd cymunedol, yn amrywio o feddygon a nyrsys i staff gweinyddol a chynorthwyr gofal iechyd.
- **Addysg:** Swyddi addysgu mewn ysgolion, colegau a phrifysgolion, ynghyd â rolau mewn gweinyddiaeth, addysg arbennig, cwnsela ac arweinyddiaeth addysgol.
- **Llywodraeth Leol:** Cyfleoedd mewn cynghorau ac awdurdodau lleol, gan gynnwys rolau yn y gwasanaethau cymdeithasol, cynllunio, tai, gwasanaethau amgylcheddol, a datblygu cymunedol.
- **Gwasanaeth Sifil:** Swyddi mewn adrannau ac asiantaethau Llywodraeth Cymru, gan gynnwys meysydd fel datblygu polisi, gweinyddiaeth, cyllid, gwyddoniaeth a materion cyhoeddus.
- **Gwasanaethau Brys:** Swyddi yn yr heddlu, gwasanaethau tân ac ambiwlans, gan gynnwys rolau fel swyddogion heddlu, diffoddwyr tân, parafeddygon, y rhai sy'n delio â galwadau brys, a staff cymorth.
- **Gwasanaethau Cymdeithasol:** Gyrfaedd mewn gwaith cymdeithasol, cefnogi unigolion a theuluoedd bregus, ynghyd â rolau amddiffyn plant, gofal oedolion, cymorth iechyd meddwl, a gwasanaethau ieuencid.
- **Gweinyddiaeth Gyhoeddus:** Cyfleoedd mewn rolau gweinyddol o fewn amrywiol sefydliadau sector cyhoeddus, trin cyllid, adnoddau dynol, TG, cyfathrebu, a rheoli prosiectau.
- **Gwaith Amgylcheddol a Chadwraeth:** Rolau yn canolbwyntio ar gadwraeth amgylcheddol, cynaliadwyedd, gwyddoniaeth a rheoli adnoddau naturiol o fewn adrannau'r llywodraeth neu sefydliadau cadwraeth.
- **Gwasanaethau Cyfreithiol a Chyfiawnder:** Swyddi yn y sector cyfreithiol, gan gynnwys cyfreithwyr, bargyfreithwyr, cynghorwyr cyfreithiol, a rolau o fewn y system gyfiawnder, fel clerod llys neu swyddogion prawf.
- **Iechyd y Cyhoedd a Datblygu Polisi:** Cyfleoedd mewn mentrau iechyd y cyhoedd, datblygu polisi, ac ymchwil sydd â'r nod o wella iechyd a lles cymunedol.

Mae'r cyfleoedd hyn yn cynnig ystod eang o lwybrau gyrfa ar wahanol bwyntiau mynediad gyda hyfforddiant achrededig, cymwysterau a dilyniant i unigolion sydd â diddordeb mewn cyfrannu at wasanaethau cyhoeddus a chael effaith gadarnhaol ar gymunedau yng Nghymru.

4. Cyflogaeth yn y Sector Cyhoeddus yn ôl awdurdodau lleol

Mae'r graff isod yn dangos bod niferoedd a gyflogir yn y Sector Cyhoeddus mewn awdurdodau lleol wedi gostwng yn gyffredinol rhwng 2019 a 2023 ac eithrio Ynys Môn, Torfaen a Phowys lle bu cynnydd bach yn nifer y staff. Bu gostyngiadau mawr mewn ardaloedd fel Caerdydd ac Abertawe, y ddau wedi gostwng dros 10,000 yr un. Bu gostyniad o dros 11,000 yng Nghaerffili, dros 6,000 yn Wrecsam, a 3,000 yng Ngheredigion.

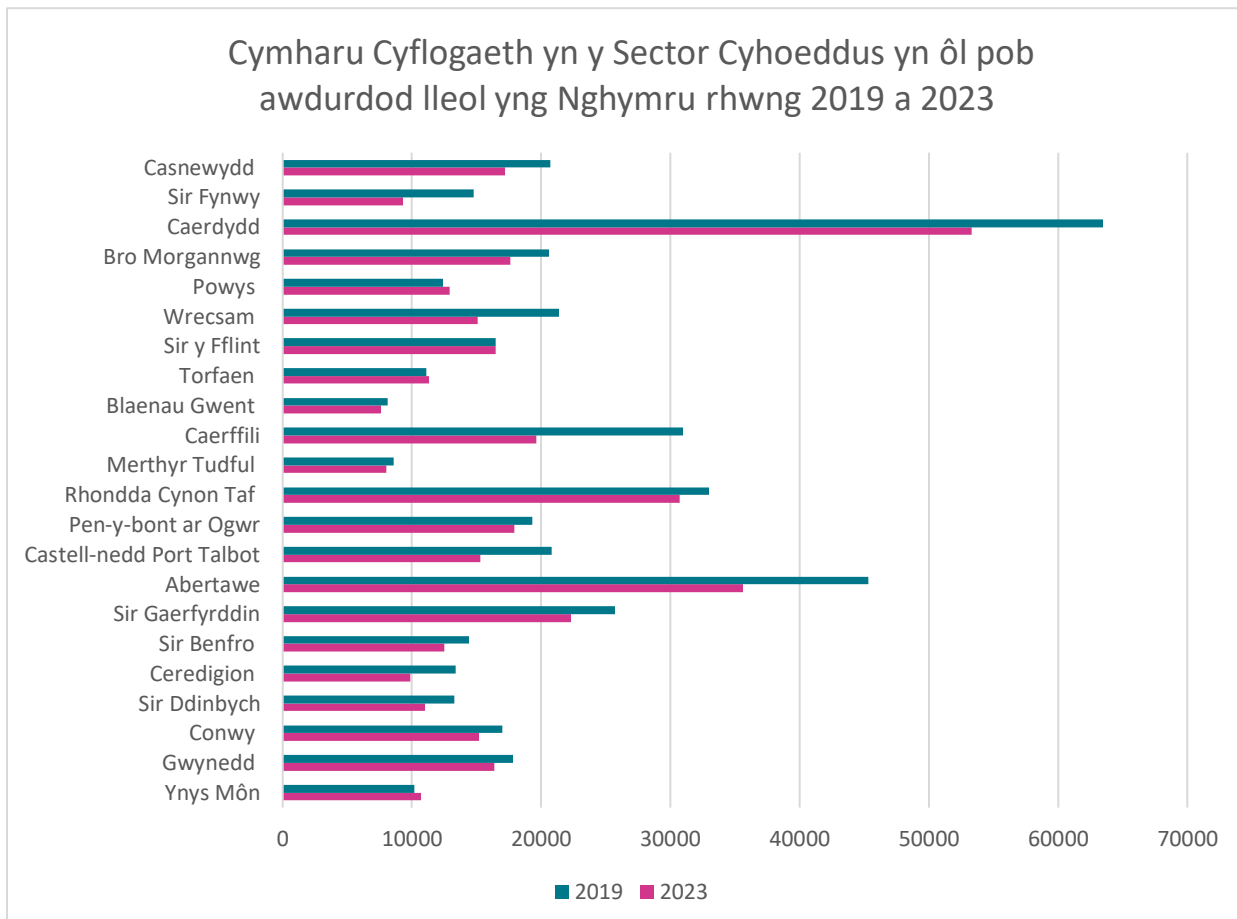
Mae'r gostyngiadau hyn yn fwyaf tebygol o ymateb i doriadau gwariant cyhoeddus gan fod awdurdodau lleol yn gweithio ar gyllidebau llai. Ailstrwythuro mentrau i leihau gweithlu a mantoli cyllidebau. Allanoli rhai gwasanaethau fel mesur arbed costau.

Rhoddodd effaith COVID-19 straen pellach ar gyllid awdurdodau lleol a chost ychwanegol gwasanaethau cysylltiedig o fewn yr ymateb pandemig. Roedd hyn o bosib wedi arwain at ostyngiadau pellach yn y gweithlu.

Hefyd gall newidiadau mewn demograffeg poblogaeth, megis poblogaeth sy'n heneiddio neu dueddiadau mudo, effeithio ar y galw am wasanaethau llywodraeth leol.

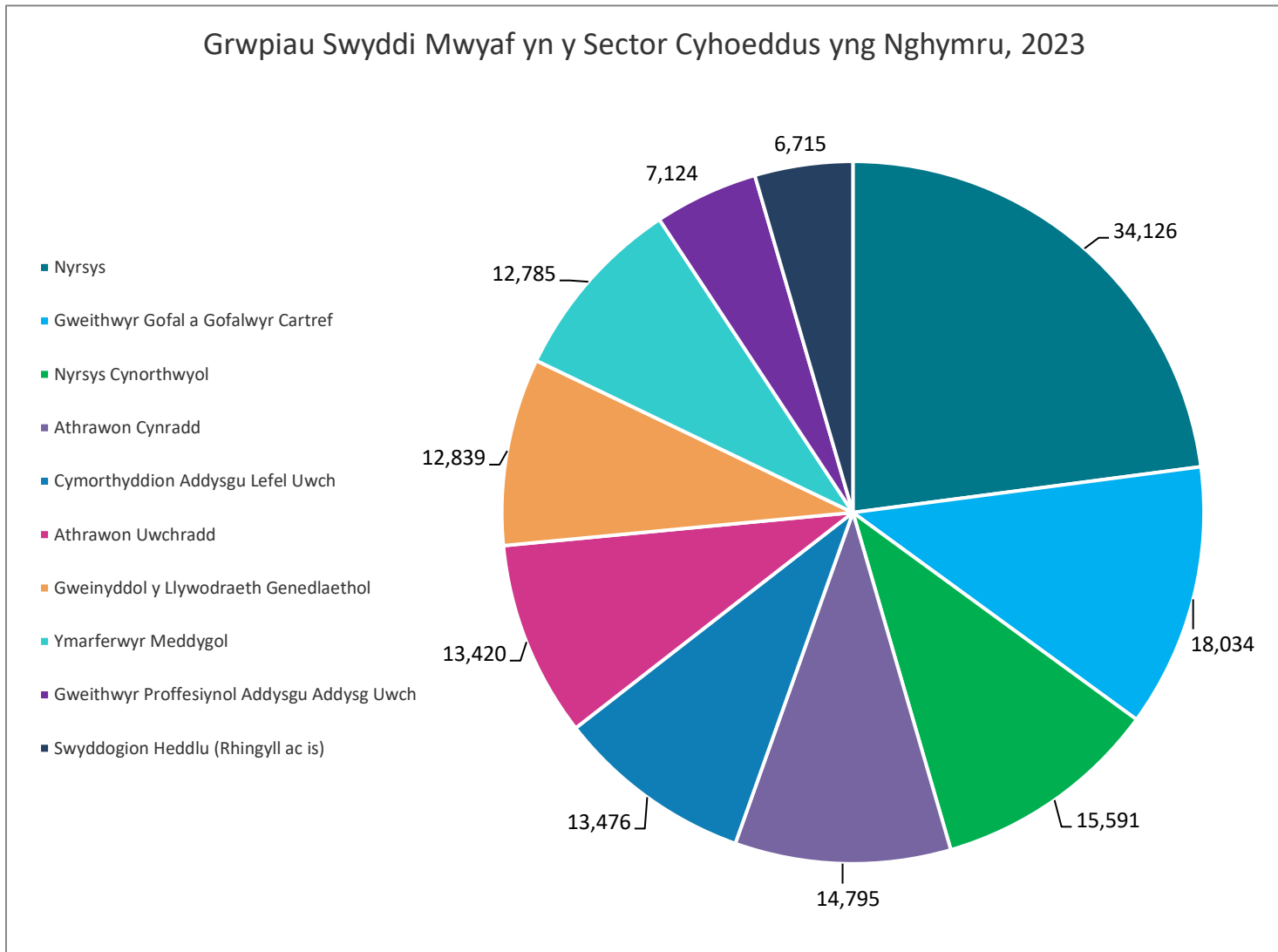
Mae datblygiadau technolegol ac atebion digidol wedi gwella effeithlonrwydd a chynhyrchiant gan arwain at weithlu symlach ac awtomataidd.

Mae'r dirywiad dros y 5 mlynedd diwethaf yn fater cymhleth sy'n cael ei ddylanwadu gan gyfuniad o ffactorau economaidd, gwleidyddol a chymdeithasol, yn ogystal â newidiadau yn y modd y darperir gwasanaethau cyhoeddus.

5. Grwpiau Swyddi Mwyaf yn y Sector Cyhoeddus yng Nghymru, 2023

Ffynhonnell: Lightcast™ Analytics 2024

Mae'r siart cylch yn adlewyrchu dosbarthiad cyflogaeth o fewn y sector cyhoeddus ar draws amrywiol alwedigaethau.

Dyma rai arsylwadau a mewnwelediadau allweddol yn seiliedig ar y ffigurau a roddwyd:

Dominyddiaeth Proffesiynau Gofal Iechyd: Mae Nyrsys, Nyrsys Cynorthwyol a Gweithwyr Gofal gyda'i gilydd yn cynrychioli cyfran sylweddol o'r gweithlu, 45.5%, sy'n dynodi arwyddocâd gwasanaethau gofal iechyd i Gymru. Cynrychiolir hyn hefyd yn y galw mawr am rolau gofal iechyd mewn swyddi gwag misol. Yng Nghymru mae 7 Bwrdd Iechyd Lleol ac 80 o ysbytai.

Arwyddocâd y Sector Addysg: Mae gweithwyr addysgu proffesiynol mewn addysg feithrin, cynradd ac uwchradd, ynghyd â chynorthwyr addysgu, yn cynrychioli 28% o'r gweithlu, gan amlygu pwysigrwydd y sector addysg yma yng Nghymru. Mae tua 1,473 o ysgolion a gynhelir gan awdurdodau lleol yng Nghymru. Yn cynnwys tua 9 Ysgol feithrin, 1,219 Cynradd, 23 Canol, 182 Uwchradd a 40 Ysgol arbennig.

Rolau Cymorth mewn Gofal: Mae Gweithwyr Gofal hefyd yn chwarae rhan gefnogol hanfodol mewn gofal

iechyd, gan danlinellu'r angen am ystod amrywiol o sgiliau i ategu gweithwyr proffesiynol yn y sectorau hyn.

Rolau Gweinyddol yn y Llywodraeth: Mae galwedigaethau gweinyddol y Llywodraeth Genedlaethol yn gyfran sylweddol o'r gweithlu, sy'n dangos presenoldeb seilwaith y llywodraeth a gwasanaethau gweinyddol.

Heddlu: Mae nifer y Swyddogion Heddlu (Rhingyll ac Isod) yn awgrymu presenoldeb nodedig o bersonél yr heddlu, gan bwysleisio pwysigrwydd diogelwch y cyhoedd. Yng Nghymru mae pedwar Heddlu sydd rhyngddynt yn cyflogi tua 7,807 o Swyddogion Heddlu.

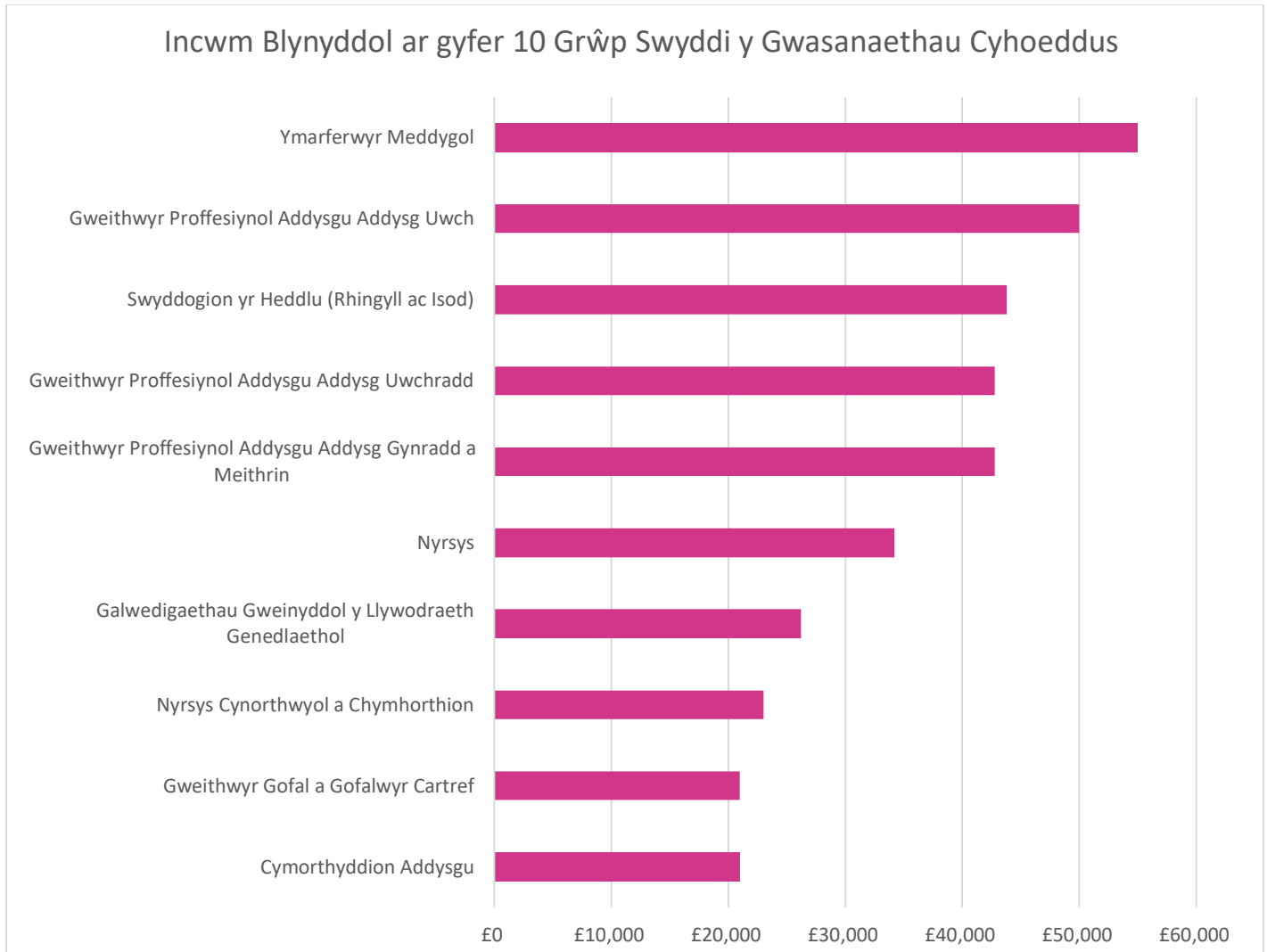
Gweithwyr Addysg Uwch: Mae presenoldeb Gweithwyr Addysgu Addysg Uwch Proffesiynol yn arwydd o fodolaeth sefydliadau academaidd, sy'n cyfrannu at dirwedd addysgol Cymru. Mae'r naw prifysgol yng Nghymru yn cyflogi tua 4,895 o staff ar lefel academaidd.

Mae cysylltiad clir hefyd rhwng y ddau sector mwyaf o Ofal Iechyd ac Addysg a'r diwydiannau sy'n cyflogi'r nifer uchaf o raddedigion fel y gwelwyd yn ein Nodwedd Bwletin GML diwethaf ar [Cyfleoedd i Raddedigion yng Nghymru.](#)

6. Incwm Blynnyddol ar gyfer 10 Grŵp Swyddi y Gwasanaethau Cyhoeddus

Mae'r graff bar isod yn dangos incwm blynnyddol y 10 grŵp swyddi gorau yn y gwasanaeth cyhoeddus.

Ffynhonnell: Lightcast™ Analytics 2024

Gallwn weld bod Ymarferwyr Meddygol yn ennill y cyflog blynnyddol uchaf, gyda Gweithwyr Proffesiynol Addysgu Addysg Uwch yn dod yn ail, mae'r rhain yn gyflogau bras a gallant fod hyd yn oed yn uwch yn dibynnu ar brofiad, sgiliau a rôl benodol.

Mae enillion Swyddogion Heddlu, Athrawon Cynradd ac Uwchradd yn weddol wastad ar tua £42,000 y flwyddyn, sy'n uwch na chyflog blynnyddol cyfartalog Cymru o £32,000.

Cynorthwywyr Addysgu a gweithwyr Gofal a Chartref sy'n ennill y cyflog blynnyddol isaf. Mae eu cyflog yn aml yn cael ei effeithio gan weithio yn ystod y tymor ac mae'r rhan fwyaf o rolau gofal yn isafswm cyflog neu lwfans cyflog byw.

7. Postiadau Swyddi Ar-lein yn y Sector Cyhoeddus

Mae data postio swyddi ar-lein yn awgrymu bod gan y 3 maes canlynol y galw mwyaf ar draws cyfleoedd gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru a chyflogwyr yn ei chael hi'n anodd eu llenwi:

- Swyddi gwag gofal iechyd ar-lein oedd yr uchaf o dros 31,000 ar gyfer y flwyddyn, yn bennaf yn cynnwys nyrsys a nyrsys ategol.
- Roedd gan addysg dros 28,000 o swyddi gwag ar-lein, yn bennaf ar gyfer rolau athrawon Cynradd ac Uwchradd.
- Roedd galw am weithwyr cymorth a rolau Gweinyddol yn Llywodraeth Leol a Chenedlaethol Cymru, a chafodd dros 11,000 o swyddi gwag eu postio yn ystod y 12 mis diwethaf.

Mae'r tabl isod yn rhoi data pennawd sy'n ymwneud â swyddi gweigion, y niferoedd a gyflogwyd a'r sgiliau y mae galw amdanynt ar draws grwpiau swyddi allweddol yn y sector cyhoeddus yng Nghymru dros y 12 mis diwethaf.

Gofal Iechyd: Swyddi mewn ysbytai, clinigau, a lleoliadau gofal iechyd cymunedol, yn amrywio o feddygon a nyrsys i TG, cyllid, staff gweinyddol a chynorthwyr gofal iechyd.

Postiadau Swyddi ar-lein yn ystod y 12 mis diwethaf ledled Cymru Ffynhonnell: Lightcast™	Niferoedd uchaf yn cael eu cyflogi Ffynhonnell: Lightcast™	Sgiliau arbenigol y mae galw amdanynt Ffynhonnell: Lightcast™	Oeddech chi'n gwybod?
<p>Dros 31,200 o bostiadau swyddi yn ystod y 12 mis diwethaf.</p> <p>Y galw mwyaf am:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyrsys • Rheolwyr Gwasanaethau Iechyd • Nyrsys Cynorthwyol a Chymorthyddion • Therapyddion Galwedigaethol 	<p>Nyrsys 34,126</p> <p>Nyrsys Cynorthwyol 15,591</p> <p>Meddygon 12,272</p> <p>Technegwyr Labordy 3,311</p> <p>Ysgrifenyddion Meddygol 3,248</p>	<p>Nyrsio</p> <p>Bydwreigiaeth Iechyd</p> <p>Meddwl</p> <p>Archwilio</p> <p>Gweithwyr Cymdeithasol</p> <p>Gofal</p> <p>Sylfaenol</p> <p>Llywodraethu</p> <p>Clinigol</p> <p>Llawdriniaethau</p> <p>Seicoleg</p>	<p>Mae'r GIG yng Nghymru yn cyflogi dros 90,000 o staff.</p> <p>Mae dros 350 o gyfleoedd gyrfa yn y GIG.</p> <p>Mae Tregyrfa yn wefan bwrsol i archwilio gyrfaedd y GIG.</p>

Addysg: Swyddi addysgu mewn ysgolion, colegau a phrifysgolion, ynghyd â rolau mewn ymchwil, gweinyddiaeth, addysg arbennig, cwnsela ac arweinyddiaeth addysgol.

Postiadau Swyddi ar-lein yn ystod y 12 mis diwethaf ledled Cymru Ffynhonnell: Lightcast™	Niferoedd uchaf yn cael eu cyflogi Ffynhonnell: Lightcast™	Sgiliau arbenigol y mae galw amdanynt Ffynhonnell: Lightcast™	Oeddech chi'n gwybod?
<p>Dros 28,500 o bostiadau swyddi yn ystod y 12 mis diwethaf.</p> <p>Y galw mwyaf am:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cymorthyddion Dysgu • Cymorthyddion Cymorth Dysgu • Athrawon Cynradd • Cymorthyddion Dysgu AAA 	<p>Athrawon Cynradd 14,795</p> <p>Athrawon Uwchradd 13,420</p> <p>Gweinyddiaeth y Llywodraeth 14,341</p> <p>Cymorthyddion Addysgu Lefel Uwch 13,476</p> <p>Addysg Uwch 7,124</p>	<p>Gweithio gyda Phlant Cymorth Dysgu</p> <p>Archwilio Allanol</p> <p>Anhwylderau'r Sbectwm Awtistiaeth</p> <p>Rheoli Ystafelloedd Dosbarth</p> <p>Diwydrwydd Dyladwy</p> <p>Rhifedd</p>	<p>Mae 33% o athrawon yn rhugl yn y Gymraeg.</p> <p>Mae 1.9% o athrawon yn arbenigwyr Ffiseg.</p> <p>Mae 54% o athrawon TG wedi'u hyfforddi mewn pwnc arall.</p>

Llywodraeth Leol a Chenedlaethol Cymru: Cyfleoedd mewn cynghorau ac awdurdodau lleol, gan gynnwys rolau yn y gwasanaethau cymdeithasol, cynllunio, tai, gwasanaethau amgylcheddol, a datblygu cymunedol.

Postiadau Swyddi ar-lein yn ystod y 12 mis diwethaf ledled Cymru Ffynhonnell: Lightcast™	Niferoedd uchaf yn cael eu cyflogi Ffynhonnell: Lightcast™	Sgiliau arbenigol y mae galw amdanynt Ffynhonnell: Lightcast™	Oeddech chi'n gwybod?
<p>Dros 11,700 o bostiadau swyddi yn ystod y 12 mis diwethaf</p> <p>Y galw mwyaf am:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gweithwyr Cymorth • Gweinyddiaeth • Iechyd a Diogelwch • Cynllunwyr Tref 	<p>Gweinyddol y Llywodraeth Genedlaethol 12,839</p> <p>Gweinyddol Llywodraeth Leol 8,018</p> <p>Gwasanaethau lles, teulu a thai 7,653</p> <p>Rheolyddion a Gweithwyr Proffesiynol Goruchwylio 5,278</p>	<p>Dadansoddi Risg</p> <p>Archwilio</p> <p>Iechyd a Diogelwch yr Amgylchedd</p> <p>Iechyd Meddwl</p> <p>Gofal Personol</p> <p>Patrolio</p> <p>Rhifedd</p> <p>Dysgu Peiriannau (TG)</p>	<p>Mae 30%, neu 451,200 o bobl yn cael eu cyflogi yn y sector cyhoeddus yng Nghymru.</p> <p>Mae 1 o bob 9 o bobl yn gweithio mewn Awdurdodau Lleol.</p> <p>Mae gan Gymru % uwch o weithwyr y sector cyhoeddus na chyfartaledd y DU.</p> <p>Mae dros 6,000 o bobl yn gweithio i Llywodraeth Cymru.</p>

Gwasanaethau Brys: Swyddi yn yr heddlu, gwasanaethau tân ac ambiwlans, gan gynnwys rolau fel swyddogion heddlu, diffoddwyr tân, parafeddygon, y rhai sy'n delio â galwadau brys, a staff cymorth.

Postiadau Swyddi ar-lein yn ystod y 12 mis diwethaf ledled Cymru <small>Ffynhonnell: Lightcast™</small>	Niferoedd uchaf yn cael eu cyflogi <small>Ffynhonnell: Lightcast™</small>	Sgiliau arbenigol y mae galw amdanynt <small>Ffynhonnell: Lightcast™</small>	Oeddech chi'n gwybod?
<p>Dros 650 o bostiadau swyddi yn ystod y 12 mis diwethaf</p> <p>Y galw mwyaf am:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Swyddogion yr Heddlu • Uwch Swyddogion yn y Gwasanaethau Brys • Parafeddygon • Staff ambiwlans 	<p>Swyddogion Heddlu 6,715</p> <p>Swyddogion y Gwasanaeth Tân 2,572</p> <p>Parafeddygon 1,406</p> <p>SCCH (PCSO) 642</p>	<p>Preifatrwydd Gwybodaeth</p> <p>Gorfodi'r Gyfraith</p> <p>Archebu</p> <p>Brysbennu</p> <p>DPA</p> <p>Personél Sylfaenol</p> <p>Safonau Diogelwch</p>	<p>Mae dros 20,000 o bobl yn cael eu cyflogi yn y gwasanaethau brys.</p> <p>Mae 30% yn fenywod.</p> <p>Graddiodd y garfan gyntaf o fyfyrwyr Gradd Plismona Proffesiynol yng Nghymru yn 2023.</p>
<p>Gwasanaethau Cymdeithasol: Gyrfaoedd mewn gwaith cymdeithasol, cefnogi unigolion a theuluoedd bregus, ynghyd â rolau amddiffyn plant, gofal cymdeithasol, cymorth iechyd meddwl.</p>			
Postiadau Swyddi ar-lein yn ystod y 12 mis diwethaf ledled Cymru <small>Ffynhonnell: Lightcast™</small>	Niferoedd uchaf yn cael eu cyflogi <small>Ffynhonnell: Lightcast™</small>	Sgiliau arbenigol y mae galw amdanynt <small>Ffynhonnell: Lightcast™</small>	Oeddech chi'n gwybod?
<p>Dros 20,000 o bostiadau swyddi yn ystod y 12 mis diwethaf</p> <p>Y galw mwyaf am:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gweithwyr Cymorth • Cymorthyddion Gofal Iechyd • Gweithwyr Cymorth Preswyl • Gweithiwr Gwasanaeth Plant • Gweithiwr Cymdeithasol 	<p>Gweithwyr Gofal a Gofalwyr Cartref 18,034</p> <p>Gweithiwr Cymdeithasol 4,524</p> <p>Uwch Weithwyr Gofal 3,495</p> <p>Rheolyddion a Chyfarwyddyddion Gwasanaethau Cymdeithasol 2,226</p>	<p>Gofal Personol</p> <p>Gweithwyr Cymdeithasol</p> <p>Iechyd Meddwl</p> <p>Anableddau Dysgu</p> <p>Cwmni'iaeth</p>	<p>Mae dros 84,000 o bobl yn cael eu cyflogi mewn gweithgareddau gofal cymdeithasol - mae 37% yn gweithio mewn awdurdodau lleol.</p> <p>Mae 82% o'r gweithlu yn fenywod.</p> <p>Mae dros 4,100 o Weithwyr Cymdeithasol cofrestredig yn gweithio yn y sector cyhoeddus.</p>

8. Prinder Sgiliau o fewn Gwasanaethau Cyhoeddus ac yn ehangach

Her gyfredol i gyflogwyr gwasanaethau cyhoeddus yw dod o hyd i ymgeiswyr sydd â'r sgiliau cywir sydd eu hangen ar gyfer y rolau.

Beth sy'n achosi prinder sgiliau?

- Mae Cymru (fel llawer o wledydd eraill) yn agored i newidiadau a dylanwadau yn yr economi fyd-eang, e.e. technoleg, Deallusrwydd Artiffisial, Sero Net. O ganlyniad, bydd nifer y swyddi gweigion a chyfleoedd yn cynyddu neu'n gostwng yn naturiol
- Gall personél medrus fod yn brin mewn rhanbarth penodol ar gyfer rolau penodol. Gall hyn fod oherwydd niferoedd y boblogaeth, ymadawyr ysgol, gweithlu sy'n heneiddio neu gymwysterau neu hyfforddiant newydd sydd eu hangen.
- Gallai swyddi gyda nifer uchel o weithwyr aeddfed greu bwlch sgiliau wrth iddynt ymddeol.
- Gall fod nifer isel o weithwyr cymwysedig gyda sgiliau arbenigol.
- Gall technoleg newydd neu newidiadau i strwythur yr economi arwain at newidiadau cyflym yn y galw am waith. Bydd hyn yn creu gorgyflenwad neu ddiffyg sydyn o bobl gymwys. Mae hyn yn arbennig o arwyddocaol nawr gyda'r galw am nifer o rolau sydd eu hangen i gyrraedd y targedau Sero Net, e.e. cynllunio, rolau TG, gwyddoniaeth ac ymchwil, adeiladu.

Yn ôl dadansoddiad gan y [CIPD](#), roedd mwy na thraean (35%) o'r holl swyddi gwag yng Nghymru yn anodd eu llenwi yn 2022 oherwydd ansawdd yr ymgeiswyr a phrinder sgiliau, gan effeithio ar 10% o'r holl fusnesau.

Mae'n dangos, dros gyfnod o chwe blynedd, fod prinder sgiliau bellach wedi mwy na dyblu yng Nghymru o 9,000 yn 2017 i 20,600 yn 2022, a bod cyflogwyr yn gwario 20% yn llai ar hyfforddiant fesul hyfforddai. Daw hyn ar yr un pryd ag y bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi toriadau - oherwydd diffyg galw - o £17.5 miliwn i gyllid prentisiaeth o 2024.

Mae ymchwil yn dangos bod y prinder sgiliau hyn yn rhannol oherwydd y pandemig COVID-19, ynghyd â newidiadau mewnffudo diweddar ar ôl Brexit, a waethygodd bylchau sgiliau a llafur yng Nghymru. Gall prinder atal twf economaidd drwy gyfyngu ar allu Cymru i fodloni gofynion diwydiannau a sectorau, gan arwain at aneffeithlonrwydd, colli cyfleoedd economaidd a llai o gynhyrchiant.

Mae prinder sgiliau a llafur yn parhau i fod yn broblem wirioneddol ledled y DU a phob sector o'r economi gan gynnwys Gwasanaethau Cyhoeddus.

Mae swydd wag oherwydd prinder sgiliau yn swydd wag sy'n anodd ei llenwi oherwydd diffyg sgiliau, cymwysterau neu brofiad ymhlith ymgeiswyr. Bwlch sgiliau yw pan fydd gweithiwr yn cael ei farnu gan ei gyflogwr i fod yn ddiffygiol o ran hyfedredd llawn. Yn 2022, roedd gan 15% o gyflogwyr o leiaf un aelod o staff nad oedd yn gwbl fedrus (h.y. bwlch sgiliau), ychydig yn uwch nag yn 2017 (13%). Mae ymdrechion sylweddol ym maes polisi a mentrau cyhoeddus i hyrwyddo ailsgilio ac uwchsgilio'r gweithlu presennol i lenwi'r bwlch sgiliau, megis cyflwyno [Cyfrifon Dysgu Personol](#).

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno nifer o ddiwygiadau a pholisïau dros y blynyddoedd i geisio mynd i'r afael â rhai o'r prinderau hyn, sy'n cynnwys newidiadau i'r system addysg a sgiliau ôl-16 a chyflwyniad diweddar y [Cynllun ar gyfer Cyflogadwyedd a Sgiliau](#), sy'n anelu at helpu pobl i uwchsgilio, cael mynediad at waith teg a ffynnu.

Hefyd, ledled Cymru mae'r 4 [Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol](#) ar waith i ysgogi buddsoddiad mewn sgiliau drwy ddatblygu a dylanwadu ar ddull mwy rhanbarthol o gynllunio a chyflwyno sgiliau a chyflogaeth yn seiliedig ar anghenion lleol gyda chyflogwyr, darparwyr addysg a hyfforddiant.

Dangosodd Arolwg Sgiliau Cyflogwyr 2022 fod gan tua chwarter (23%) yr holl gyflogwyr yn y DU swydd wag ar adeg yr arolwg a bod gan un o bob deg (10%) swydd wag oherwydd prinder sgiliau. Mae hyn yn cynrychioli cynnydd ers 2017, pan oedd gan un o bob pump (20%) o gyflogwyr swydd wag a 6% â swydd wag oherwydd prinder sgiliau.

Dros y ddau ddegawd diwethaf, mae economi Cymru wedi gweld symudiad diwydiannol oddi wrth ddiwydiannau cynhyrchu tuag at ddiwydiannau gwasanaethu. Gwelwyd y cynnydd mwyaf mewn rolau Gwasanaethau Cyhoeddus megis gweithgareddau Iechyd Dynol a Gwaith Cymdeithasol, a gweithgareddau ariannol ac yswiriant.

Mae angen nifer o gyfleoedd a sgiliau mewn rolau Gwasanaethau Cyhoeddus wrth i'r genedl symud tuag at economi sero net, megis Trafnidiaeth, Iechyd, Addysg a Gofal, dau o'r sectorau mwyaf o fewn y Sector Cyhoeddus fel yr adroddwyd gan y [Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru](#).

9. Y Gymraeg mewn Gwasanaethau Cyhoeddus

Mae gan gyrff y sector cyhoeddus yng Nghymru gyfrifoldeb am agweddau ymarferol ar safonau lleol o ddarparu gwasanaethau cyhoeddus, a sicrhau eu bod yn cydymffurfio â nhw, gan gynnwys unrhyw rai a nodir yn eu Cynlluniau Iaith Gymraeg a Safonau'r Gymraeg priodol. Mae deddfwriaeth gyfredol wedi darparu fframwaith i sicrhau bod gyrff a ariennir gan y llywodraeth sy'n ddarostyngedig i Safonau'r Gymraeg yn darparu gwasanaethau dwyieithog i gwsmeriaid.

'Fel prif gyflogwr gwasanaethau cyhoeddus rheng flaen yng Nghymru, bydd cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg o fewn gweithleoedd llywodraeth leol a'r sector iechyd a gofal cymdeithasol yn bwysig iawn yn hyn o beth.' [Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg](#)

Mae hyn yn golygu ei bod yn ofynnol gan bob corff yn y sector cyhoeddus i allu rhoi'r dewis i gwsmeriaid dderbyn gohebiaeth yn y Gymraeg neu yn Saesneg, gwybodaeth gwefan, galwadau ffôn, adroddiadau, cyfarfodydd, ffurflenni, arwyddion ac ati ac i'r ddwy iaith fod o statws a gwerth cyfartal. Mae Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 a'r safonau dilynol y mae'n rhaid i gyrff gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru eu bodloni wedi creu cyfleoedd a heriau o ran sgiliau a chyflogaeth wrth recriwtio staff dwyieithog.

Mae gweledigaeth a strategaeth [Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr](#) yn rhoi pwyslais arbennig ar gyflawni'r nod hwn ar drawsnewid addysg a'r cwricwlwm newydd, ynghyd ag uchelgeisiau i gynyddu nifer yr athrawon sy'n gallu addysgu yn y Gymraeg, gan gynyddu'r galw am fwy o athrawon dwyieithog yng Nghymru.

Yn [Adroddiad Comisiynydd y Gymraeg 2023](#), dywedodd 72% o siaradwyr Cymraeg mewn arolwg bod gwasanaethau cyhoeddus cyfrwng Cymraeg yn gwella. Eu nod yw annog sefydliadau i gynnig mwy o wasanaethau Cymraeg er mwyn i bobl Cymru allu byw eu bywydau trwy gyfrwng y Gymraeg.

10. Heriau a Chyfleoedd yn y Sector Cyhoeddus

Y ddau faes lle mae newid cenedlaethol a byd-eang yn effeithio ar y rhan fwyaf o rolau ar draws Gwasanaethau Cyhoeddus, yn ogystal ag economi ehangach Cymru:

- Technolegau digidol a Deallusrwydd Artiffisial
- Cyflawni Sero Net

Mae'r [TUC](#), yn nodi rhai heriau allweddol sydd o'n blaenau ar draws yr holl ddiwydiannau yn y sector yn ymwneud â'r defnydd cynyddol o AI a thechnolegau digidol mewn gwasanaethau cyhoeddus. Mae rhai o'r rhain yn ymwneud â hygyrchedd, cydraddoldeb, hyfforddiant, cyfyngiadau cyllidebol, gwledigrwydd a disgwyliadau'r cyhoedd.

Sgiliau gwyrdd a digidol yw'r sgiliau gofynnol mwyaf trawsbynciol yn y blynyddoedd i ddod, ac eto mae llawer o gyflogwyr yn dal i fod yn ansicr pa sgiliau penodol yn ymwneud â Sero Net sydd eu hangen, gan ei gwneud yn anodd i ddarparwyr addysg a hyfforddiant, yn ogystal â chynllunwyr gyrfa. Wrth i Lywodraeth Cymru anelu at sicrhau sector cyhoeddus carbon niwtral ar y cyd erbyn 2030, mae angen mynd i'r afael â nifer o fylchau sgiliau.

Mae angen i Gymru ddatblygu sgiliau i addasu i effeithiau newid hinsawdd a'r sgiliau sydd eu hangen i wneud hynny. Mae [Sgiliau Sero Net](#) yn tynnu sylw at yr angen i wneud newidiadau i adeiladau i ymdopi â gwres eithafol, newidiadau i amddiffynfeydd llifogydd, a bydd yn rhaid i brosiectau seilwaith fel ffyrdd a rheilffyrdd ystyried tywydd eithafol. Bydd hyn oll yn gofyn am uwchsgilio'r gweithwyr proffesiynol presennol a hefyd yn gofyn am hyfforddeion newydd i ddeall effeithiau newid yn yr hinsawdd.

Cyhoeddwyd Cynllun Gweithredu Sgiliau Sero Net Llywodraeth Cymru yn 2022 gydag ymwybyddiaeth o'r sgiliau penodol y bydd eu hangen ar Gymru o'r Adroddiad Ymwybyddiaeth Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru. Mae'r rhain yn cynnwys :

- Ôl-osod prosiectau tai fel plymwyr a pheirianyddion gwresogi
- Rheoli prosiectau ar draws gwahanol feysydd
- Rheolaeth gynaliadwy ar dir a choedwigaeth
- Rheoli adeiladu a llythrennedd carbon
- Dadansoddeg data, peirianeg meddalwedd a dylunio gyda chymorth cyfrifiadur

Fodd bynnag, prin yw'r sôn am sgiliau gwyrdd arbenigol wrth bostio swyddi dros y 2 flynedd ddiwethaf. Mae tystiolaeth yn awgrymu bod nifer o rolau presennol sy'n gofyn am sgiliau gwyrdd newydd y gellir eu caffael drwy ailsgilio ac uwchsgilio'r gweithlu presennol, yn hytrach na chynnydd sylweddol mewn swyddi 'gwyrdd' newydd, a fyddai'n disodli'r swyddi presennol.

Mae Cymru'n ei chael hi'n anodd sicrhau y gall nid yn unig gadw ei gweithlu presennol, ond hefyd wynebu heriau i gadw talent graddedigion. Datgelodd [Darogan Talent](#) y 4 Awdurdod Lleol yng Nghymru lle y dewisodd dros 50% o fyfyrwyr adael Cymru i astudio, gan awgrymu 'draen yr ymennydd talent' i rolau â chyflogau uwch yn Lloegr a thu hwnt. Fodd bynnag, mae data o [HESA](#) yn dangos bod nifer uchel o raddedigion wedyn yn dewis aros neu ddychwelyd i weithio yng Nghymru ar ôl graddio fel eu cyrchfan gyntaf yn 2021. Mae denu a chadw talent a mewnwediadau newydd gan raddedigion diweddar yn allweddol i sicrhau y gall Cymru fod yn gystadleuol, yn arloesol ac y gall ffynnu.

Yn ôl [Partneriaeth Dysgu a Sgiliau Rhanbarthol De-orllewin Lloegr](#), mae'n ymddangos mai sgiliau digidol sy'n cael eu heffeithio fwyaf gan ddraen yr ymennydd talent. Gall rolau digidol arbenigol o bosibl ddylanwadu'n sylweddol ar y Sector Cyhoeddus i helpu i gyflawni uchelgeisiau Net Sero a thrawsnewid digidol, fodd bynnag, mae cyflogwyr yn adrodd bod sgiliau digidol yn parhau i fod yn her i barodrwydd am waith wrth recriwtio.

Mae hefyd yn amlwg o ddadansoddiad swyddi gwag ar-lein bod galw cyson am rolau gofal ar gyfer pobl oedrannus ac anabl fel y gwelwyd ym mhob Bwletin GML a gyhoeddwyd gan Gyrfa Cymru dros y blynyddoedd. Mae'r prinder sgiliau hwn yn hybu'r 'argyfwng' presennol mewn Gofal Cymdeithasol ac lechyd fel y nodir gan y [Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru](#).

11. Casgliad

I gloi, mae'r bwletin hwn ar Wasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru yn dangos tirwedd ddeinamig a luniwyd gan ystod amrywiol o alwedigaethau sy'n darparu ar gyfer anghenion amlochrog poblogaeth Cymru. Mae'r data'n tanlinellu'r rôl ganolog gweithwyr gofal iechyd proffesiynol, Addysgwyr, a gweinyddwyr y Llywodraeth wrth gynnal gwead cymdeithas Cymru.

Mae amlygrwydd proffesiynau Gofal Iechyd, gan gynnwys Nyrsys ac Ymarferwyr Meddygol, yn adlewyrchu'r flaenoriaeth a roddwyd i iechyd a lles y cyhoedd a'r pwysigrwydd a roddwyd iddynt drwy'r Pandemig diweddar. Mae addysgwyr mewn addysg Gynradd ac Uwchradd, ynghyd â gweithwyr proffesiynol addysg uwch, yn pwysleisio'r ymrwymiad i gefnogi gweithlu gwybodus a medrus.

Mae rolau cymorth, fel gweithwyr Gofal, Cynorthwyr Nyrsio, a Chynorthwyr Addysgu, yn cyfrannu'n sylweddol at effeithiolrwydd gwasanaethau hanfodol, fel y gwelsom drwy gydol y bwletin hwn, nhw yw'r gynrychiolaeth fwyaf o'r gweithlu yn y Sector Cyhoeddus. At hynny, mae nifer yr achosion o Galwedigaethau Gweinyddol y Llywodraeth Genedlaethol yn pwysleisio pwysigrwydd strwythurau gweinyddol wrth hwyluso llywodraethu effeithlon.

Mae [Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru](#) yn nodi bod ymdrechion cydweithredol unigolion mewn rolau amrywiol yn y pen draw yn tanlinellu gwytnwch ac addasrwydd gwasanaethau cyhoeddus Cymru, gan baratoi'r ffordd ar gyfer dyfodol lle gall dinasyddion elwa ar wasanaethau hygyrch o ansawdd uchel sy'n gwella ansawdd eu bywyd.

12. Darllen pellach:

[Gwybodaeth am Swyddi Gwasanaethau Cyhoeddus Gyrfa Cymru](#)

[Cyflog cyfartalog y Sector Cyhoeddus yng Nghymru](#)

[Gweithio yn GIG Cymru - HEIW](#)

[Cyngor y Gweithlu Addysg](#)

[Cydweithio rhwng y Gwasanaethau Brys](#)

[Darlun o Wasanaethau Cyhoeddus](#)

[Y Sector Cyhoeddus yng Nghymru](#)

[Llywodraeth leol yng Nghymru](#)

[Ystadegau y Gwasanaeth Sifil: 2023](#)

[Sero Net Sector Cyhoeddus Cymru](#)

***Archwiliwch fwy o dueddiadau rhanbarthol mewn Gwasanaethau
Cyhoeddus ledled Cymru yn ein tudalen newydd Swyddi Dyfodol
Cymru ar wefan Gyrfa Cymru!***